

De macht van een mooi gezicht

Schoonheid loont, blijkt uit allerlei onderzoek.

Knapperds krijgen eerder een baan en verdienen al snel meer dan grijze muizen. Waarom is dat eigenlijk? En valt er wat aan te doen?

Marjan Slob

'A'ls ik uitga, is het heel vervelend. Vriendinnen die tegen me zeggen: 'Ik vind het helemaal niet leuk om nog met jou uit te gaan. Alle jongens kijken alleen maar naar jou!' Het meisje van 15 die deze brief naar *Achterwerk* schreef, baalt van jongens die haar 'platgooien met complimenten'. "Ik wil heel graag een vriend die echt van me houdt en niet met mij wil pronken."

Erg mooi zijn is lastig. Maar erg lelijk zijn is dat ook. Het meisje van 15 kreeg op de geijkte oproep aan het einde van haar brief ('Hebben meer meisjes/jongens dit probleem?') slechts één publieke reactie: van lelijke Maria van 21. "Als ik uitga, is het heel vervelend. Vriendinnen die tegen me zeggen: met jou ga ik nooit meer uit, alle jongens worden afgeschrikt door die rot-kop van je." Elke keer als Maria in het café zit, komt er weer een jon-

ILLUSTRATIE: ANELIES ALEWIJNSE

gen naar haar toe die zegt: 'jeezus, waar hebben ze jou opgegraven of: plastische chirurgie is al uitgevonden hoor!' Een vriend heeft Maria niet. "Wat wil je", schrijft ze, "ik ben 21 en zie eruit als 60. Ik wil alleen maar zeggen, meisje van 15, zeik niet!" Het is niet de bedoeling om hier te bepalen wie er ellendiger aan toe is, het meisje van 15 of het meisje van 21. Wel illustreren de brieven duidelijk dat het er echt toe doet hoe je er uit ziet: je uiterlijk stuurt je ervaringen met andere mensen en daarmee uiteindelijk je kijk op jezelf. Als mensen graag met je in contact komen omdat je er zo leuk uitziet, dan krijg je nu eenmaal eerder het gevoel dat jij degene bent die een kans kan grijpen of aan je voorbij kunt laten gaan. Voor een knap iemand is handelen makkelijker, minder risicovol, dan voor een lelijkerd. Lelijkerds kunnen natuurlijk wel zelf op iemand afstappen, maar moeten steeds rekening houden met desinteresse of een regelrechte afwijzing. Het kan niet anders of dat heeft gevolgen voor je zelfvertrouwen.

Seconden

Natuurlijk gaat dit allemaal vooral op voor eerste contacten. Echte vrienden hebben geleerd om langs je uiterlijk heen te kijken. Zij zien vooral aan je of je er vandaag goed uitziet of dat het even niet zo lekker met je gaat. Maar vrienden moet je eerst maken, en bij dat noodzakelijke eerste contact maakt je uiterlijk wel degelijk uit. En het blijft niet beperkt tot het maken van vrienden. Zo blijkt uit onderzoek dat sollicitatiecommissies zich binnen enkele seconden een oordeel over een kandidaat vormen dat gewoonlijk niet zo heel veel meer wijzigt. Aangezien de sollicitant in zo'n korte tijd nauwelijks de kans heeft om iets doms of verstandigs te zeggen, moet het wel het uiterlijk zijn dat de doorslag geeft.

Schoonheid loont op de arbeidsmarkt. Mooi zijn wordt zelfs beloond met een hoger salaris, lelijkerts verdienen minder, zo meldt het weekblad *Intermediair* op basis van Amerikaans en Canadees onderzoek. Dit onderzoek maakt bovendien een einde aan het fabeltje dat uiterlijk er voor mannen minder toe doet. Aantrekkelijke mannen zijn juist ►

Grijs met bril

*Mevrouw van Rikxvoort,
73 jaar*

"Van mij gaan er dertien in een dozijn. Dat vind ik het erge van ouder worden, je gaat zo op elkaar lijken. Ik woon in een verzorgingstehuis en daar zitten allemaal van die vrouwtjes met grijs haar en een bril op hun neus.

Oudere mensen zijn geen individuen, het zijn allemaal ouden-van-dagen geworden. Let wel, *dagen*, want die mensen hebben geen jaren meer voor zich. Zelf hoop ik die jaren nog wel te hebben. Ik voel me hier eigenlijk helemaal niet op m'n plek."

(BD)

direct in het voordeel. De mooiste jongen uit de klas verdient in het eerste jaar dat hij werkt meteen gemiddeld 4800 dollar meer dan de lelijkste. Vrouwen kregen allemaal hetzelfde aanvangssalaris, maar na verloop van tijd verdienen ook aantrekkelijke vrouwen meer dan lelijke. Let wel, dit salarisverschil doet zich in alle beroepen voor, niet alleen bij beroepen waarvan je kunt verdedigen dat het uiterlijk een functie heeft, zoals bij receptionisten en vertegenwoordigers. Met één uitzondering: een vrouw die een managementfunctie wil, kan last hebben van een mooi uiterlijk, want ze moet besluitvaardig en krachtig, kortom 'masculien', overkomen. En dat doe je kennelijk niet met de ideale vrouwelijke maten. "Van aantrekkelijke mensen veronderstellen we al snel dat ze ook een prettige persoonlijkheid hebben en maatschappelijk succesvol zijn", zegt *Intermediair*. Er is volgens het blad sprake van een self-fulfilling prophecy. "We handelen volgens onze vooronderstellingen en zijn aardiger tegen mooie mensen dan tegen lelijke. Wie vooral vriendelijkheid ontmoet, staat zelf welwillender in het leven en heeft meer zelfvertrouwen." En bij welwillende, zelfverzekerde werknemers heeft elk bedrijf baat. Conclusie:

mooie mensen aannemen is verstandig personeelsbeleid.

Zeventje

Doorgeredeneerd zullen de meesten van ons op een gemiddeld salaris zitten, want de meeste mensen vinden zichzelf niet echt mooi, maar ook niet echt lelijk. We schatten ons uiterlijk in met een zeventje, zo blijkt uit een enquête van het tijdschrift *Psychologie*. Vrouwen zijn, heel traditioneel, meer bezig met hun uiterlijk dan mannen. Gevraagd naar het belang dat zij toekennen aan hun buik, billen, haar, et cetera, scoren vrouwen stevast hoger dan mannen. Met één - wederom heel traditionele - uitzondering: de geslachtsorganen. Daar maken mannen zich drukker om dan vrouwen.

Psychologie vindt het opvallend dat de mensen die tevreden zijn over hun uiterlijk hun schoonheid vaak bagateliseren. 'Het gaat om het innerlijk', of 'om de uitstraling die je hebt', zeggen ze braaf. Degenen die zichzelf lelijk vinden, zijn het daar niet mee eens. Zij hebben ook vaker geen partner. Onzekerheid over hun uiterlijk verhindert hen kennelijk om een relatie aan te gaan. "Of is het omdat zij de partners die zij binnen hun bereik achten niet goed genoeg vinden?",

vraagt het tijdschrift zich af.

Al met al slecht nieuws voor lelijke Maria van 21. Minder vanzelfsprekend zelfvertrouwen, minder kans op een partner, minder kans op levensgeluk. Het is bepaald onrechtvaardig, er dan ook nog van het soort onrechtvaardigheid waar niet over te klagen valt. Omdat je uiterlijk je lot is, zoals een ziekte je lot kan zijn. Omdat andere mensen het ook niet kunnen helpen dat ze het nu eenmaal fijner vinden om naar mooie mensen te kijken en met knapperds om te gaan. En dat we schoonheid fijn vinden, is nog te verklaren ook, volgens, alweer *Intermediair*. Allemaal een kwestie van biologie. 'Miljoenen jaren van natuurlijke selectie' zouden hebben ingesleten wat we mooi vinden. En zoals altijd in de natuurlijke selectie draait het hierbij om seks. Mooi vinden we degene met wie we ons het beste kunnen voortplanten. Vooral vrouwen moeten er goed uit zien - er goed is dan: brede heupen en een relatief slanke taille. Dat zijn namelijk de contouren van een vrouw in haar vruchtbare jaren. Als meisje en na de menopauze is dat heup-taille verschil kleiner. Bovendien vinden mannen vrouwen met een modaal gewicht mooier dan magere vrouwen. Zwangerschap en zogen kosten nog wat energie en dan kun je maar beter een voorraadje vet hebben als je - oermoeder die je bent - met je kind over de savanne moet sjokken.

Pruillip

De sociobiologie levert nog meer 'universele waarden' op. Zo vinden mannen vooral jonge vrouwen aantrekkelijk. Dat lijkt een open deur, maar bij onze naaste verwanten de chimpansees is dat niet zo. Ook daar is een verklaring voor: een chimpanseemannetje 'weet' dat een vrouwtje alleen bereid is tot seks als ze geen kind meer hoeft te zogen en dus de volle aandacht voor zijn eventuele nageslacht zal hebben. Bij een mensenvrouw van dertig is de kans groot dat ze ofwel onvruchtbaar is, ofwel veel energie moet besteden aan opgroeiende kinderen. Dan kan je a man dus maar beter uitwijken naar een jongere vrouw. Gewoon een kwestie van genen tellen en je kopp gebruiken. Vandaar ook dat manne

'jonge' vrouwengezichten (dat wil zeggen: met pruillip, grote ogen en een kleine afstand tussen oog en kin) mooi vinden. Ongeacht hun cultuur. Arme Maria: "Als een doorsnee meisje met de dorpschone een wereldreis maakt, hoeft zij niet de illusie te koesteren dat ze ooit in een land aan zullen komen waar men haar de mooiste van de twee vindt", aldus *Intermediair*.

Er is nog een wet, die dit keer voor zowel vrouwen als mannen geldt: hoe symmetrischer, hoe mooier. Erfelijke afwijkingen, ziekten en parasieten kunnen asymmetrie veroorzaken. Vrouwen hebben verder maar één specifieke eis: hun man moet langer zijn dan henzelf, liefst zo'n tien centimeter. Lengte wijst namelijk op flink veel testosteron. Voor de rest maakt het vrouwtje zich minder druk om het uiterlijk van het mannetje. Als hij maar 'fit' is, haar en de kinderen kan beschermen tegen vijanden en kan voeden met eiwitrijk vlees. Die fitheid bewijst hij door andere begerige mannetjes te verslaan.

Obscuur

Op een of andere manier zijn al die 'mannetjes' en 'wijfjes' die moeten 'overleven op de savanne' nogal intimiderend. Niet dat het niet interessant kan zijn om over onze voorouders te speculeren, maar omdat onze biologie in de handen van dit soort denkers vaak een vrijbrief wordt om lekker achterover te leunen en niets meer te hoeven veranderen. En het dierenrijk is zo groot dat er altijd wel een of andere obscure soort te vinden is die jouw onwrikbare moraal illustreert - die natuurlijk onveranderd opgaat in de moderne stad jungle. Onze biologie kan trouwens niet de hele waarheid zijn. Want als het uiterlijk er voor mannen niet toe doet, waarom verdienen dan juist die knappe mannen gelijk in hun eerste jaar zoveel meer? En als mannen vooral vallen op een beetje mollige vrouwen, waarom zouden zoveel vrouwen zich dan druk maken over wat zij hun 'overtollige' pondjes noemen? Juist hartstikke handig als jullie moeten zogen, suffies!

Maar de mode is anders. De mode is 'tegennatuurlijk': juist hele magere vrouwen met smalle heupen zijn het

ideaal. Omdat de dure kleren zo mooi rond hen zwieren als ze over de catwalk veren. Omdat die kleren op de foto moeten, en omdat professionals weten dat ook mannequins op de foto altijd een maatje dikker ogen. 'Ideale maten' zijn allang visuele maten geworden - geen biologische. En die visuele maten zijn er niet minder machtig om. Jaarlijks gaan ruim zesduizend Nederlanders onder het mes met het doel om mooier te worden. Negentig procent van hen is vrouw.

Mollig

Een aantal vrouwenorganisaties, het Nederlands Instituut voor Sociaal Seksuologisch Onderzoek en cosmeticaconcern *The Body Shop* vonden dit gegeven alarmerend genoeg om de handen ineen te slaan en onder de naam 'Ruby' een twee jaar durende campagne te voeren die vrouwen een positiever beeld van zichzelf moet geven. Mascotte Ruby is een Barbie met dikke dijen, mollige buik en een stralend gezicht. Ruby heeft veel gevoel voor eigenwaarde, stelt de campagne. En eigenwaarde, daar draait het allemaal om. Eigenwaarde maakt mooi, maar het huidige

Die 'overtollige' pondjes zijn juist hartstikke handig als jullie moeten zogen, suffies!

schoonheidsideaal zit die eigenwaarde in de weg. "Bij een psychologische studie in 1995 bleek dat zeventig procent van de vrouwen zich depressief, schuldig en beschaamd voelden nadat ze drie minuten naar foto's van modellen in tijdschriften hadden gekeken", valt te lezen in *Full Voice*, het blad dat de campagne begeleidt. Het gaat volgens *Full Voice* helemaal de verkeerde kant op met de mode. "In de laatste dertig jaar is het ideale gewicht van vrouwen zoals het wordt gepresenteerd in de media met vijftien kilo afgenomen! Dat is niet eerlijk", staat er een beetje onnozel. De media krijgen de schuld; zij moeten hun verantwoordelijkheid onder ogen zien en niet meer van die onhaalbare en ongezonde ideaalbeelden propageren.

Maar aangezien die ideaalbeelden aanslaan, is dat een bijna tegen-natuurlijke eis aan de media. Over mannen wordt niet gerept, maar nu steeds meer bladen en televisieprogramma's uitdragen dat mannen het zich echt niet kunnen veroorloven om hun uiterlijk te verwaarlozen, en nu steeds duidelijker wordt wie mag gelden als een mooie man, valt het ergste te vrezen. Mannen voelen zich vast al een stuk depressiever, schuldiger en beschaamder dan vroeger als ze een paar minuten in een hedendaags tijdschrift bladeren.

Wat moet lelijke Maria van 21 nu met al die gegevens? Zich niets aantrekken van de mode en aan haar eigenwaarde werken, vindt Ruby. Maar eigenwaarde is in feite nu het probleem. Dat ze lelijk is, alla, maar dat die lelijkheid haar sociaal diskwalificeert, is een reële handicap. Je moet als 21-jarige wel heel sterk in je schoenen staan om daar lak aan te hebben en anderen te imponeren en te charmeren met je eigenwaarde. Misschien moet Maria haar tijd afwachten. De ervaringen die ze als lelijkerd opdoet, kunnen haar zuur maken, maar ook interessant. Maria zal het hoe dan ook van haar karakter moeten hebben. En er is één troost: karakter blijft, terwijl het soort van schoonheid waar Ruby het over heeft vervliegt. Misschien komen de verlepte schoonheden later wel bij Maria uithuilen. Maar misschien ook niet. Want schoonheid sluit karakter niet uit. Zo eerlijk is de wereld niet. ■

Citaten uit 'Wat heet mooi' in Intermediair, januari 1998, 'Uiterlijk, relaties en seksualiteit' in Psychologie, februari 1998 en 'Full Voice' nummer 1.